

gemeente
Zuidplas

Calamiteitenplan Jeugdwet en Wmo

Gemeente Zuidplas

D. Huffels, Beleid Samenleving en Bestuursadvies
15 december 2021

Inhoudsopgave

1.	<i>Inleiding</i>	3
1.1	Leeswijzer	3
1.2	Schematisch stappenplan voor het melden van calamiteiten door de zorgaanbieder	4
2.	<i>Begrippen en definities</i>	5
2.1	Definitie calamiteit	5
2.2	Definitie geweld	6
2.3	Definitie incident	6
2.4	Aanvullende kaders in de gemeente Zuidplas	6
3.	<i>Wettelijke en lokale kaders</i>	7
3.1	Wettelijke kaders voor het melden van calamiteiten en geweldsincidenten	7
3.2	Lokale kaders voor het melden van calamiteiten en geweldsincidenten	7
3.3	Wettelijke kaders voor het registreren van incidenten	8
3.4	Wettelijke kaders voor gegevensverwerking	8
4	<i>Regionale en lokale betrokkenen</i>	10
4.1	Calamiteitentoezicht	10
4.2	Inzet van regionale betrokkenen	10
4.3	Lokale betrokkenen (gemeente Zuidplas)	11
4.4	Overlegstructuren bij opschaling door de burgemeester	12
5	<i>Stappenplannen voor (het melden van) calamiteiten</i>	15
5.1	De zorgaanbieder	15
5.2	De toezichthouder Jeugdwet (IGJ)	16
5.3	De toezichthouder Wmo (GGD Hollands Midden)	16
5.4	Het lokale werkproces (gemeente Zuidplas)	17
	<i>Bijlage A: Meldingsformulier calamiteiten Wmo/Jeugdwet (gemeente Zuidplas)</i>	18

1. Inleiding

Gemeenten zijn sinds 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de jeugdhulp (Jeugdwet) en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (hierna: Wmo). Verschillende partijen zijn betrokken bij de uitvoering van deze wetten, waaronder zorgaanbieders. In de geleverde zorg komen incidenteel calamiteiten en geweldsincidenten voor. De gemeente Zuidplas vertrouwt erop dat de gecontracteerde zorgaanbieders passend handelen bij een calamiteit of geweldsincident. Zorgaanbieders zijn daarnaast verplicht melding te doen van calamiteiten en geweldsincidenten binnen de geleverde zorg. In de gemeente Zuidplas wordt deze melding zowel bij de toezichthouder calamiteiten en geweldsincidenten (hierna: toezichthouder) als bij de gemeente gedaan. De gemeente Zuidplas vindt het belangrijk dat elke betrokken partij zijn verantwoordelijkheden bij calamiteiten, geweld of incidenten kent. Dit calamiteitenplan informeert zorgaanbieders over hun verantwoordelijkheden en te ondernemen acties bij calamiteiten en (gewelds)incidenten binnen de jeugdhulp en Wmo. En vraagt aandacht voor deze verantwoordelijkheden en te ondernemen acties bij calamiteiten en (gewelds)incidenten.

In 2014 is in de regio Midden-Holland het eerste calamiteitenplan Jeugd ontwikkeld. Het voorliggende calamiteitenplan betreft een actualisatie, herziening en verbreding van het calamiteitenplan Jeugd uit 2014.

- *Actualisatie:* Verschillende organisatienamen en (organisatie)structuren zijn gewijzigd na 2014. Een voorbeeld is de fusie van de Inspectie Gezondheidszorg en de Inspectie Jeugd in de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (hierna: IGJ). Deze namen zijn gewijzigd in het voorliggende calamiteitenplan.
- *Herziening:* Het lokale werk- en meldingsproces in de gemeente Zuidplas bij een calamiteit en geweldsincident binnen de jeugdhulp en Wmo is herzien. Het voorliggende calamiteitenplan beschrijft het herziende werk- en meldingsproces. Deze komt niet volledig overeen met het werk- en meldingsproces zoals deze in 2014 door de gemeenten in de regio Midden-Holland vormgegeven is.
- *Verbreding:* Het calamiteitenplan Jeugd uit 2014 beschrijft de kaders en richtlijnen bij calamiteiten en geweldsincidenten binnen de Jeugdwet. Het voorliggende calamiteitenplan beschrijft daarnaast ook de kaders en richtlijnen binnen de Wmo. Hiermee wordt gestreefd naar een meer integrale werkwijze bij calamiteiten en geweldsincidenten binnen de jeugdhulp en Wmo. Bovendien ontbrak een beschrijving van het werk- en meldingsproces voor calamiteiten binnen de Wmo.

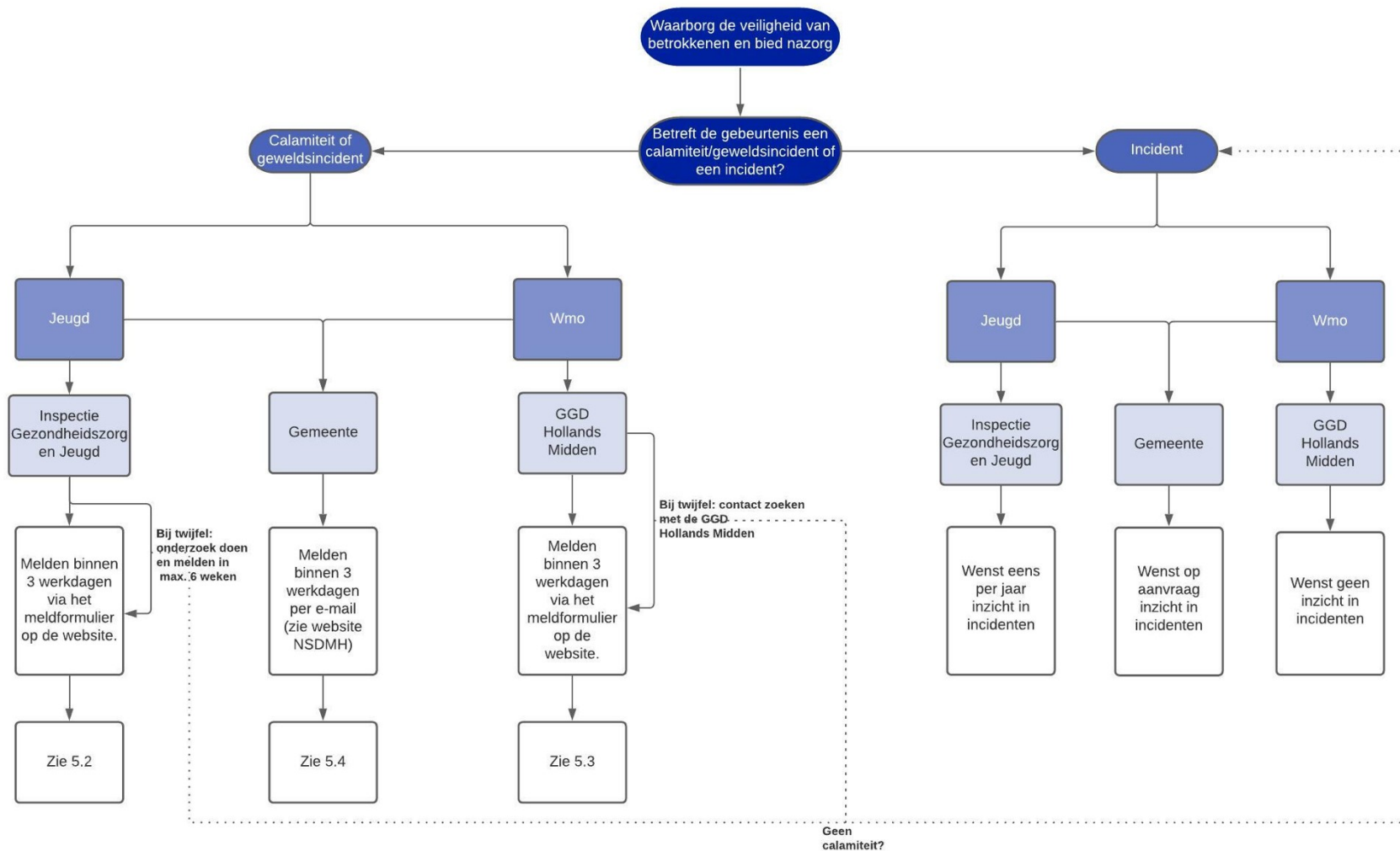
Met het voorliggende calamiteitenplan komt het calamiteitenplan Jeugd uit 2014 te vervallen voor de gemeente Zuidplas.

1.1 Leeswijzer

Het calamiteitenplan informeert zorgaanbieders waarbij inwoners van de gemeente Zuidplas in zorg zijn over de verantwoordelijkheden en geldende (wettelijk en lokale) kaders en werkprocessen voor de verschillende betrokkenen bij calamiteiten en geweldsincidenten. Het calamiteitenplan is zo opgebouwd dat deze zich ervoor leent om naar behoefte geraadpleegd te worden door de zorgaanbieder. Onderstaand volgt een beschrijving van de opbouw van het calamiteitenplan.

Als allereerst staat het stappenplan voor een melding van een calamiteit of geweldsincident door de zorgaanbieder schematisch weergegeven (pagina 4). In hoofdstuk 2 staan de definities van de begrippen calamiteit, geweld en incident beschreven. De wettelijke en lokale kaders onderliggend aan dit plan staan beschreven in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 is beschreven wie de lokale en regionale betrokkenen bij calamiteiten en geweldsincidenten zijn. En hoofdstuk 5 beschrijft de verantwoordelijkheden en te nemen stappen van verschillende partijen bij een calamiteit of geweldsincident. Tot slot, bevat bijlage A het meldingsformulier voor het melden van calamiteiten en geweld bij de gemeente.

1.2 Schematisch stappenplan voor het melden van calamiteiten door de zorgaanbieder

2. Begrippen en definities

Dit hoofdstuk beschrijft de definities van calamiteit, gewelds- en (overige) incidenten. Deze definities zijn van belang in de beoordeling of sprake is van een verplichte melding. Er is sprake van een verplichte melding in geval van een calamiteit of geweldsincident. Er is geen sprake van een verplichte melding in geval van (overige) incidenten. De (wettelijke en lokale) kaders voor melden worden in hoofdstuk 3 nader toegelicht.

2.1 Definitie calamiteit

Artikel 1.1 van de **Jeugdwet** definieert een calamiteit als een:
'niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis, die betrekking heeft op de kwaliteit van de jeugdhulp en die tot een ernstig schadelijk gevolg voor of de dood van een jeugdige of een ouder heeft geleid'

Artikel 1.1 van de **Wmo** definieert een calamiteit als een:
'niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis, die betrekking heeft op de kwaliteit van een voorziening en die tot een ernstig schadelijk gevolg voor of de dood van een cliënt heeft geleid'

Bovenstaande definities stellen dat er sprake is van een calamiteit zodra sprake is van de volgende drie aspecten:

1. Het is een niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis, ofwel de gebeurtenis wijkt af van de verwachtingen binnen de gebruikelijke hulpverlening.
2. De gebeurtenis heeft betrekking op de kwaliteit van de jeugdhulp of Wmo-voorziening.
3. De gebeurtenis heeft geleid tot ernstig schadelijk gevolg van een jeugdige of ouder of cliënt. Bijvoorbeeld ernstige lichamelijke of psychische schade.

2.1.1 Voorbeelden calamiteit

De beoordeling of een situatie een calamiteit betreft is maatwerk. Daarom is niet op voorhand te benoemen welke gebeurtenissen wel tot een calamiteit behoren en welke niet. Onderstaand worden enkele voorbeelden van calamiteiten benoemd. Deze voorbeeldlijst van calamiteiten is niet volledig en dient daarom niet als beoordelingskader gebruikt te worden voor onderzoek naar een calamiteit:

- Een suïcide van een jeugdige (Jeugdwet) of cliënt (Wmo) betreft altijd een calamiteit. Ook wanneer geen sprake is van alle drie aspecten van een calamiteit;
- Een suïcidepoging van een jeugdige, ouder of cliënt welke (mogelijk) een relatie heeft tot tekortkomingen binnen de geleverde zorg. Zoals onvoldoende toezicht op de jeugdige of cliënt, onvoldoende overdracht tussen werknemers of afdelingen of inzet van een niet-passend behandelplan;
- Ernstige fysieke schade aan jeugdigen, ouders of cliënten naar aanleiding van tekortkomingen binnen de zorg. Bijvoorbeeld als gevolg van het toedienen van de verkeerde (dosering) medicatie;
- Ernstige geestelijke schade aan jeugdigen, ouders of cliënten naar aanleiding van tekortkomingen binnen de zorg. Zoals niet-rechtmatige beperking van vrijheden van de jeugdige of cliënt.

2.2 Definitie geweld

Artikel 1.1 van de **Jeugdwet** definieert geweld bij de verlening van jeugdhulp of de uitvoering van een kinderschermingsmaatregel of jeugdreclassering als volgt:

'lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld jegens een jeugdige of een ouder, of bedreiging daarmee, door iemand die werkzaam is voor de jeugdhulpaanbieder of een gecertificeerde instelling, of door iemand die werkzaam is voor een rechtspersoon die in opdracht van de aanbieder of gecertificeerde instelling jeugdhulp verleent of door een andere jeugdige of ouder met wie de jeugdige of ouder gedurende het etmaal of een dagdeel bij de aanbieder verblijft'

Artikel 1.1 van de **Wmo** definieert geweld bij de verstrekking van een voorziening als volgt:

'seksueel binnendringen van het lichaam van of ontucht met een cliënt, alsmede lichamelijk en geestelijk geweld jegens een cliënt, door een beroepskracht dan wel door een andere cliënt met wie de cliënt gedurende het etmaal of een dagdeel in een accommodatie van een aanbieder verblijft'

2.2.1 Voorbeelden geweld

Onderstaand worden enkele voorbeelden van geweldsincidenten benoemd. Deze voorbeeldlijst van calamiteiten is niet volledig en dient daarom niet als beoordelingskader gebruikt te worden voor onderzoek naar een geweldsincident :

- Een zedenmisdrif door een hulpverlener of overige werknemer van een zorginstelling bij een jeugdige, ouder of cliënt;
- Een (geestelijk of lichamelijk) geweldsdelict door een hulpverlener of overige werknemer van een zorginstelling bij een jeugdige, ouder of cliënt. Zoals een gevecht tussen de hulpverlener en jeugdige, ouder of cliënt of vernedering en/of discriminatie naar een jeugdige, ouder of cliënt toe.
- Een zedenmisdrif door een jeugdige, ouder of cliënt bij een andere jeugdige, ouder of cliënt;
- Een (geestelijk of lichamelijk) geweldsincident door een jeugdige, ouder of cliënt bij een andere jeugdige, ouder of cliënt. Zoals een gevecht of vernedering en/of discriminatie tussen jeugdigen, ouders en/of cliënten.

2.3 Definitie incident

In vergelijking met calamiteiten zijn incidenten relatief lichte verstoringen van de dagelijkse gang van zaken in een instelling. Daarbij gaat het om onbedoelde gebeurtenissen tijdens de zorgverlening die tot ongewenste gevolgen voor de cliënt hebben geleid of kunnen leiden. Hierbij is **geen** sprake van:

1. Alle aspecten van een calamiteit (zie 2.1), zoals ernstige schade voor de cliënt.
2. Geweld (zie 2.2). In geval van geweld, wordt gesproken van een geweldsincident. Een geweldsincident onderscheidt zich van een (overige) incident.

Een incident is bijvoorbeeld een incidentele fout in de hulpverlening waarbij de cliënt schade op had kunnen lopen, maar waarbij dit niet gebeurd is. Of waarbij de schade beperkt is gebleven. Dit kan bijvoorbeeld een valincident zijn waarbij geen sprake is van ernstige schade voor de cliënt.

2.4 Aanvullende kaders in de gemeente Zuidplas

In enkele situaties is mogelijk geen sprake van aanwezigheid van alle aspecten van een calamiteit of een geweldsincident, maar is wel sprake van:

- (Risico op) maatschappelijke onrust en/of negatieve media-aandacht;
- Een bestuurlijk afbreukrisico;
- (Mogelijk) behoefte aan nazorg vanuit de Jeugdwet of Wmo.

Deze situaties gelden voor de gemeente Zuidplas als aanvullende kaders voor meldingen aan de contactpersoon van de gemeente. Deze kaders komen voort uit de verantwoordelijkheden van de burgemeester in het kader van openbare orde en de gemeente in het kader van de Jeugdwet en de Wmo (zie 3.2.1) Deze aanvullende kaders gelden niet voor een melding aan de toezichthouder (de IGJ of GGD Hollands Midden).

3. Wettelijke en lokale kaders

De zorgaanbieder meldt calamiteiten en geweldsincidenten waarbij inwoners van de gemeente Zuidplas betrokken zijn aan:

1. De toezichthouder (GGD Hollands Midden of IGJ)
2. En de gemeente.

Dit hoofdstuk beschrijft de wettelijke en lokale kaders voor het melden van calamiteiten en geweldsincidenten. Specifiek wordt beschreven welke plichten zorgaanbieders hebben vanuit de wet, of vanuit lokale afspraken in het kader van calamiteiten, geweldsincidenten en incidenten.

3.1 Wettelijke kaders voor het melden van calamiteiten en geweldsincidenten

In de Jeugdwet (art. 4.1.8) en Wmo (art. 3.4) staat dat de zorgaanbieders verplicht zijn om zowel calamiteiten als geweldsincidenten te melden aan de toezichthouder. Daarom wordt in dit calamiteitenplan hierna met 'calamiteit(en)' of 'calamiteitenmelding(en)' gerefereerd naar zowel (meldingen van) calamiteiten als geweldsincidenten. De definities van deze begrippen staan beschreven in hoofdstuk 2.

In het geval van een calamiteit is de zorgaanbieder (wettelijk) verplicht deze te melden aan de toezichthouder. De toezichthouder binnen de Jeugdwet is de IGJ (art. 9.1). De melder is de zorgaanbieder, de jeugdhulpverlener of de gecertificeerde instelling (art. 4.1.8). Binnen de Wmo wordt de toezichthouder aangewezen door het college van burgemeesters en wethouders (art. 6.1). De aanbieder of beroepskracht meldt de calamiteit (art. 3.4).

3.2 Lokale kaders voor het melden van calamiteiten en geweldsincidenten

Zorgaanbieders zijn verplicht de contactpersoon van de gemeente Zuidplas¹ (zie 4.3.1) te informeren in geval van een calamiteit binnen de Jeugdwet of Wmo. Dit staat in de deelovereenkomsten van de Regionale Dienstverlening Sociaal Domein (hierna: RDS). In de regio Midden-Holland zijn contractafspraken met zorgaanbieders bij de RDS belegd. In de deelovereenkomsten is het volgende opgenomen:

*"In geval van een Calamiteit informeert Dienstverlener onverwijld de Gemeente over de aard en omvang van de Calamiteit met inachtneming van de toepasselijke wet- en regelgeving ter zake van persoonsgegevens. Partijen treden vervolgens in overleg over het informeren van direct betrokkenen, de Inspectie, andere overheidsdiensten of andere professionals. Daarnaast maken Partijen bindende afspraken over eventuele communicatie met pers en media."*²

Calamiteiten kunnen voor maatschappelijke onrust en negatieve media-aandacht zorgen. Omdat de burgemeester belast is met de handhaving van de openbare orde (Gemeentewet, art. 172) is het van belang dat de gemeente op de calamiteit en ontstane onrust reageert. De gemeente biedt, indien nodig, nazorg aan betrokkenen bij een calamiteit. Ook monitort de gemeente op basis van calamiteitenmeldingen ontwikkelingen binnen de gemeente. Indien nodig, reageert de gemeente op deze ontwikkelingen.

3.2.1 Toezicht in de gemeente Zuidplas

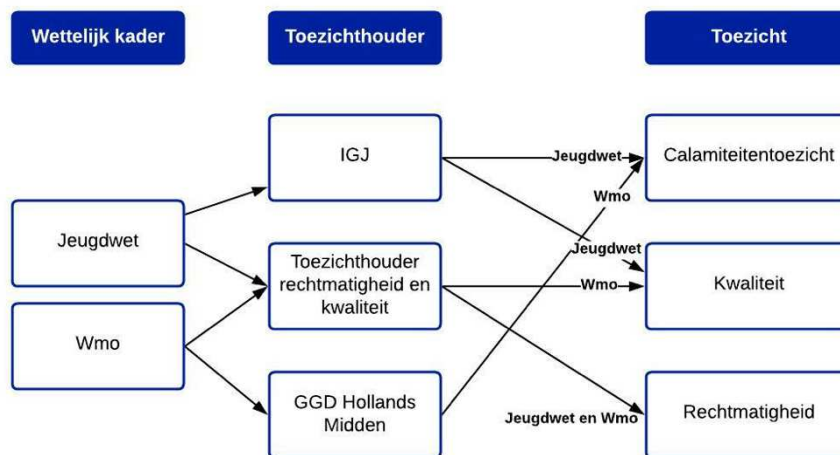
De gemeente Zuidplas vertrouwt haar zorgaanbieders erop dat zij passend handelen bij een calamiteit. Eventueel in samenwerking met overige partijen. Hierbij hoort het waarborgen van de veiligheid van cliënten, werknemers en betrokkenen. Maar ook het bieden van nazorg, indien nodig. Het toezicht op calamiteiten namens de gemeente Zuidplas is aanvullend en ondersteunend aan de genomen maatregelen door de zorgaanbieder.

¹ Zie hiervoor <https://www.nsdmh.nl/calamiteiten/>

² Deelovereenkomst jeugdhulp (art. 40.1); Deelovereenkomst maatwerkvoorziening begeleiding (art. 36.1); Deelovereenkomst maatwerkvoorziening hulp bij het huishouden (art. 35.1).

De gemeente Zuidplas heeft verschillende toezichthouders voor de Jeugdwet en Wmo. De toezichthouders calamiteiten en geweldsincidenten zijn verantwoordelijk voor het calamiteitentoezicht. Het calamiteitentoezicht omvat (de beoordeling van) het onderzoek en de geformuleerde verbetermaatregelen naar aanleiding van een calamiteit bij een zorgaanbieder. Het calamiteitentoezicht is belegd bij de IGJ (Jeugdwet) en GGD Hollands Midden (Wmo).

Het overkoepelende toezicht op de rechtmatigheid en kwaliteit van de geleverde zorg is belegd bij de toezichthouder rechtmatigheid en kwaliteit voor de Jeugdwet en Wmo. Deze toezichthouder is mede aangesteld door de gemeente Zuidplas. Deze toezichthouder voert het toezicht op de rechtmatigheid en kwaliteit uit voor de gehele regio Hollands Midden. De toezichthouders in de gemeente Zuidplas en hun verantwoordelijkheden vanuit het toezicht op de Jeugdwet en/of Wmo staan onderstaand schematisch weergegeven:

Een belangrijk gegeven is dat de gemeente Zuidplas een andere rol heeft bij calamiteiten dan de toezichthouders. Het calamiteitentoezicht is niet bij de gemeente belegd. De burgemeester is belast met de handhaving van openbare orde. De gemeente is tevens verantwoordelijk voor de Jeugdwet en Wmo. De gemeente beschermt daarom de openbare orde en biedt nazorg waar nodig. Ook monitort de gemeente op basis van calamiteitenmeldingen ontwikkelingen binnen de gemeente.

3.3 Wettelijke kaders voor het registreren van incidenten

Het is van belang een onderscheid te maken tussen calamiteiten en geweldsincidenten (zie 2.2) en overige incidenten (zie 2.3). Voor geweldsincidenten geldt een meldingsplicht. Voor overige incidenten geldt geen wettelijke verplichting deze te melden. De IGJ vraagt de zorgaanbieder incidenten in het kader van de Jeugdwet te registreren en periodiek te analyseren. De GGD Hollands Midden (Wmo) en de gemeente Zuidplas vragen de zorgaanbieder niet om incidenten te registreren en analyseren.

3.4 Wettelijke kaders voor gegevensverwerking

De gemeente Zuidplas verzoekt de zorgaanbieder geanonimiseerd te melden aan de contactpersoon van de gemeente. Hierbij wordt rekening gehouden met de herleidbaarheid van de melding naar de desbetreffende cliënt. Niet voor iedere calamiteit of geweldsincident is namelijk actie vanuit de gemeente in het kader van haar wettelijke verantwoordelijkheden noodzakelijk. Daarom is het verwerken van (persoons)gegevens niet per definitie te verantwoorden binnen de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Voor een melding bij de IGJ of GGD Hollands Midden wordt het door hen gehanteerde meldingsformulier aangehouden.

Wanneer aanvullende (persoons)gegevens nodig zijn, is dit op casusniveau en incidenteel. In dat geval vraagt de toezichthouder of de contactpersoon van de gemeente op basis van de grondslagen binnen de AVG aanvullende informatie op. Specifiek voor de gemeente kan dit voorkomen wanneer zij

moet reageren om aan een wettelijke verplichting te voldoen. Dit zijn bijvoorbeeld acties die de gemeente onderneemt om de continuïteit van de zorg binnen de Wmo of Jeugdwet te waarborgen. Of in verband met de handhaving van openbare orde. Dit is een taak die vanuit de Gemeentewet (art. 172) bij de burgemeester belegd is.

4. Regionale en lokale betrokkenen

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de regionale en lokale betrokkenen bij (meldingen van) calamiteiten. Met specifieke aandacht voor welke verantwoordelijkheden en acties bij een calamiteit regionaal en lokaal belegd zijn.

4.1 Calamiteitentoezicht

Het calamiteitentoezicht is belegd bij de landelijke inspectie IGJ (Jeugdwet) en de GGD Hollands Midden (Wmo). De rol van deze partijen komt in diverse onderdelen van dit calamiteitenplan aan bod (zie 3.2.1 en hoofdstuk 5).

4.2 Inzet van regionale betrokkenen

Indien nodig, kunnen middels opschaling aanvullende regionale betrokkenen ingezet worden bij een (grootschalige) calamiteit. Deze regionale betrokkenen worden ingezet door de gemeente of overige betrokkenen. Zij worden bijvoorbeeld ingezet voor advisering of voor coördinatie van geneeskundige hulpverlening. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de regionale structuren vanuit Hecht (voorheen: RDOG Hollands Midden). De GGD Hollands Midden en de GHOR zijn onderdeel van Hecht. Vanuit de GGD Hollands Midden kan de Psychosociale hulp incidenten (PSH-I) ingezet worden. Ook kan de Geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen (GHOR) de bevoegdheid tot coördinatie van de geneeskundige hulpverlening krijgen. Binnen de GHOR kan de Psychosociale hulpverlening bij ongevallen en rampen (PSHOR) ingezet worden. De PSH-I en de PSHOR worden onderstaand nader toegelicht.

4.2.1 PSH-I van de GGD Hollands Midden (voorheen: adviesteam calamiteiten en zeden)

Bij een (grootschalige) calamiteit wordt bijvoorbeeld PSH-I van de GGD Hollands Midden ingeschakeld. De PSH-I van de GGD Hollands Midden komt in actie zodra:

- naast de inzet van de betrokken instellingen, samenwerking en coördinatie gewenst is; en
- als er (risico op) maatschappelijke onrust is.

Naast bovenstaande kaders geeft de PSH-I ook advies wanneer (nog) geen samenwerking of coördinatie gewenst is of er (nog) geen maatschappelijke onrust is. De PSH-I geeft advies, maar kan ook een schakelfunctie vervullen. Verschillende hulpverlenende instanties, de politie en betrokken gemeente(n) bekijken in teamverband wie, wanneer, welke ondersteuning nodig heeft.

4.2.2 PSHOR (GHOR)

Bij (grootschalige) calamiteiten krijgt de GHOR de bevoegdheid tot coördinatie van de geneeskundige hulpverlening. Psychosociale hulpverlening bij ongevallen en rampen (PSHOR) is een onderdeel van de GHOR. Een calamiteit kan een effect hebben op het welzijn van betrokkenen. Om te voorkomen dat dit vroeg of laat leidt tot gezondheidsproblemen of maatschappelijke onrust, is het van belang om psychosociale ondersteuning te bieden en te verwijzen naar passende professionele zorg. Naast doorverwijzing en overdracht naar zorgaanbieders, adviseert de PSHOR de gemeente in de nafase van de psychosociale hulp. Specifiek adviseren zij samen met ketenpartners (zoals Slachtofferhulp, Maatschappelijk Werk en GGZ) wat er nodig is in de nafase aan psychosociale hulp en hoe dat geregeld kan worden³.

4.2.3 Op- en afschaling tussen de PSH-I en GHOR

Calamiteiten van de PSH-I en zeden kunnen zich zo ontwikkelen dat de verantwoordelijkheid en coördinatie verschuift naar de GHOR. Andersom kunnen calamiteiten die belegd zijn bij de GHOR in omvang afnemen waardoor deze beter belegd zijn bij het PSH-I.

³ Bron: GGD GHOR Nederland, <https://ggdghor.nl/wp-content/uploads/2019/10/Psychosociale-hulpverlening-GHOR.pdf>

4.3 Lokale betrokkenen (gemeente Zuidplas)

De gemeente Zuidplas betreft verschillende interne en externe actoren bij het lokale werkproces bij een calamiteit (zie 5.4). De betrokkenheid van verschillende actoren wordt onderstaand toegelicht.

4.3.1 Betrokkenheid van de gemeentelijke beleidsadviseur Jeugd of Wmo en beleidsadviseur Veiligheid

De beleidsadviseur Jeugd of Wmo is contactpersoon voor calamiteitenmeldingen in de gemeente Zuidplas. Na een calamiteitenmelding zetten de beleidsadviseur Jeugd of Wmo in samenwerking met de beleidsadviseur Veiligheid het lokale werkproces in gang. Ook coördineren de beleidsadviseur Jeugd of Wmo en de beleidsadviseur Veiligheid dit proces. De beleidsadviseurs kijken vanuit hun eigen expertise naar de calamiteit, met oog voor de verantwoordelijkheden van de gemeente in het kader van openbare orde, de Jeugdwet en/of Wmo. Op basis daarvan beoordelen zij of, en welke, actie vanuit de gemeente nodig is bij de calamiteit. Dit proces onderscheidt zich van het calamiteitentoezicht uitgevoerd door de IGJ en GGD Hollands Midden. De IGJ en de GGD Hollands Midden voeren het calamiteitentoezicht uit binnen de Jeugdwet en Wmo. De gemeente voert geen calamiteitentoezicht uit. Wel beschermt de gemeente de openbare orde en veiligheid en biedt nazorg waar nodig. Ook monitort de gemeente op basis van calamiteitenmeldingen ontwikkelingen binnen de gemeente (zie 3.2.1).

4.3.2 Betrokkenheid van de portefeuillehouders

De portefeuillehouder Jeugd of Wmo wordt door de beleidsadviseur Jeugd of Wmo geïnformeerd, geadviseerd en op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen omtrent een calamiteit. De portefeuillehouder neemt besluiten over en stuurt bij op het lokale werkproces. Daarnaast is de portefeuillehouder bij eventuele media-aandacht het aanspreekpunt. Tot slot maakt de portefeuillehouder deel uit van de overlegstructuren die geformeerd worden bij opschaling door de burgemeester. De portefeuillehouder maakt deel uit van de Driehoek (Plus) overlegstructuur en het Strategisch gemeentelijk calamiteitenteam.

4.3.3 Betrokkenheid van de burgemeester

De burgemeester is verantwoordelijk voor de handhaving van openbare orde in de gemeente. Daarom wordt de burgemeester betrokken bij een calamiteit met (risico op) maatschappelijke onrust en negatieve media-aandacht. De burgemeester kan besluiten op te schalen door verschillende overlegstructuren te formeren (zie 4.4). De burgemeester maakt deel uit van de Driehoek (Plus) overlegstructuur.

4.3.4 Betrokkenheid het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad

Het college van burgemeesters en wethouders wordt door de portefeuillehouder geïnformeerd over een calamiteit zodra (het risico op) maatschappelijke onrust hoog is en er (risico op) negatieve media-aandacht is. Indien het college het noodzakelijk acht, informeert de portefeuillehouder Jeugd of Wmo de gemeenteraad op hoofdlijnen en vertrouwelijk.

4.3.5 Betrokkenheid van overige gemeenten

Een calamiteitenmelding wordt gedaan bij de gemeente waar de betrokken cliënt ingeschreven staat. Deze gemeente heeft de verantwoordelijkheid om, indien nodig, de andere betrokken gemeenten te informeren en te zorgen voor onderlinge afstemming.

Verschiedende gemeenten kunnen betrokken zijn bij een calamiteit, namelijk:

- De gemeente waar de calamiteit heeft plaatsgevonden;
- De gemeente die het inkoopcontract heeft gesloten met instelling;
- De gemeente waar de jeugdige of cliënt verblijft;

- De gemeente waar ouders ingeschreven staan of, bij onder voogdijstelling, de gemeente waar de jeugdige verblijft (woonplaatsbeginsel)⁴.

4.4 Overlegstructuren bij opschaling door de burgemeester

In geval van een calamiteit met (mogelijk) zeer hoge maatschappelijke onrust kan op advies van de burgemeester een Driehoek (Plus), een strategisch gemeentelijk calamiteitenteam en/of een uitvoerend gemeentelijk calamiteitenteam geformeerd worden. De burgemeester neemt dit besluit op basis van de volgende factoren:

- Er is sprake of vermoeden van een strafbaar feit (het Openbaar Ministerie is betrokken);
- Er is (risico op) maatschappelijke onrust;
- Er is sprake van een bestuurlijk afbreukrisico;
- Er is (dreiging van) negatieve media-aandacht;
- Er is (mogelijk) behoefte aan nazorg;
- Er is een opeenstapeling van incidenten.

De overlegstructuren staan onderstaand schematisch weergegeven. De inrichting van de overlegstructuren betreft maatwerk. Welke overlegstructuren geformeerd worden is afhankelijk van de benodigde actie(s) bij een calamiteit (zie figuur 'Overlegstructuren en kaders voor formatie'). Daarnaast is per casus verschillend welke interne of externe actoren aansluiten (denk aan de betrokken zorgaanbieder of andere partijen).

Overlegstructuren en kaders voor formatie	
Driehoek (Plus)	•Openbare orde en veiligheid
Strategisch gemeentelijk calamiteitenteam	•Maatschappelijke onrust en media-aandacht
Uitvoerend gemeentelijk calamiteitenteam	•Nazorg

4.4.1 Driehoek (Plus)

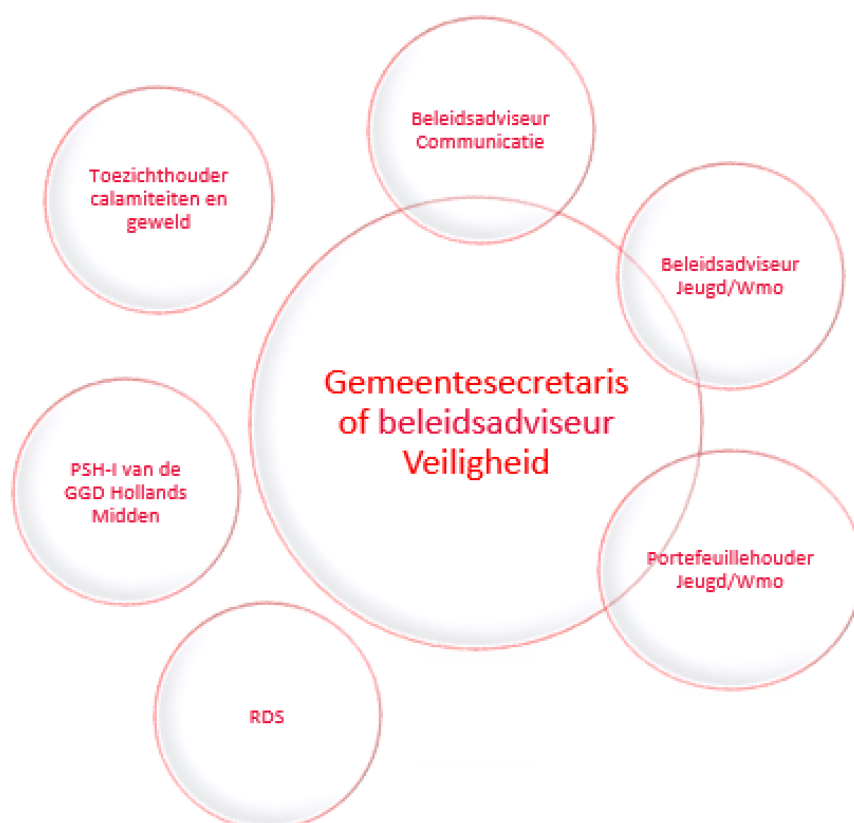
⁴ Bron: Vereniging Nederlandse Gemeenten 'Handreiking handvatten voor gemeenten' https://vng.nl/files/vng/publicaties/2014/20140704_handreiking_calamiteiten.pdf

De Driehoek (Plus) wordt geformeerd zodra afstemming en besluitvorming noodzakelijk is om de openbare orde en veiligheid in de gemeente te waarborgen. Naar aanleiding van de Driehoek (Plus) kan bijvoorbeeld een noodbevel ingezet worden of een maatregel opgelegd worden, zoals een contact- of gebiedsverbod.

De Driehoek (Plus) bestaat uit de bekende Driehoek van burgemeester, politie en justitie. De burgemeester is voorzitter van de Driehoek (Plus). Daarnaast zijn de districtschef van de politie en de officier van Justitie aanwezig. Aanvullend op de Driehoek sluit de portefeuillehouder Jeugd of Wmo aan. En enkele optionele deelnemers:

- De PSH-I van de GGD Hollands Midden.
- De betrokken zorgaanbieder of een overige betrokken partij.

4.4.2 Strategisch gemeentelijk calamiteitenteam

In het Strategisch gemeentelijk calamiteitenteam wordt bekeken wat op strategisch niveau vanuit de gemeente nodig is bij de desbetreffende calamiteit. Dit overleg wordt geformeerd zodra afstemming nodig is over het voorkomen of verminderen van maatschappelijke onrust en negatieve media-aandacht. Vragen hierbij zijn: “Wat is de juiste aanpak?” of “Is verdere opschaling noodzakelijk, en op welke wijze?” of “Is publicatie van een persbericht wenselijk?”.

De gemeentesecretaris of de beleidsadviseur Veiligheid is de voorzitter van het Strategisch gemeentelijk calamiteitenteam. De beleidsadviseur Jeugd of Wmo, de beleidsadviseur Communicatie, de beleidsadviseur Veiligheid (wanneer de gemeentesecretaris aangewezen is als voorzitter) en de portefeuillehouder Jeugd of Wmo sluiten hierbij aan. Optionele deelnemers zijn:

- De toezichthouder calamiteiten en geweld;
- De PSH-I van de GGD Hollands Midden;
- De RDS wordt uitgenodigd wanneer afstemming in het kader van contractmanagement noodzakelijk is. Dit komt bijvoorbeeld voor in geval van onvoldoende naleving van de basis- of deelopovereenkomsten van de RDS.

4.4.3 Uitvoerend gemeentelijk calamiteitenteam

In het Uitvoerend gemeentelijk calamiteitenteam wordt bekeken wat op uitvoerend vlak nodig is bij de desbetreffende calamiteit. Hierbij wordt besproken of, en welke nazorg benodigd is. En welke partij zorgdraagt voor deze nazorg.

De beleidsadviseur Jeugd of Wmo is voorzitter van het Uitvoerend gemeentelijk calamiteitenteam. Een zorg- en ondersteuningsorganisatie (zoals Stichting ZO!) en de betrokken zorgaanbieder sluiten hierbij aan. Optionele deelnemers zijn:

- De beleidsadviseur Veiligheid;
- Een vertegenwoordiger vanuit wonen;
- Een vertegenwoordiger vanuit onderwijs;
- De politie;
- Zorg- en Veiligheidshuis.

5. Stappenplannen voor (het melden van) calamiteiten

Dit hoofdstuk beschrijft de verantwoordelijkheden en te nemen stappen van verschillende partijen bij een calamiteit of geweldsincident. Deze partijen zijn de zorgaanbieder, de toezichthouder (de IGJ en de GGD Hollands Midden) en de gemeente (zie 3.2.1). De verschillende stappenplannen gelden niet voor (overige) incidenten (zie 2.3), omdat hiervoor geen verplichte melding geldt.

5.1 De zorgaanbieder

Het werkproces van een zorgaanbieder bij een calamiteit binnen de Jeugdwet en Wmo ziet er als volgt uit:

5.1.1 Calamiteit binnen de Jeugdwet

1. De zorgaanbieder waarborgt de veiligheid van cliënten, medewerkers en overige betrokkenen en biedt, indien nodig, nazorg.
2. De zorgaanbieder meldt de calamiteit binnen drie werkdagen bij de toezichthouder. Dit is de IGJ⁵.
 - a. Wanneer de zorgaanbieder twijfelt of de gebeurtenis een calamiteit betreft, krijgt deze vanaf de constatering van de gebeurtenis zes weken de tijd om onderzoek te doen. Wanneer vastgesteld wordt dat sprake is van een calamiteit, meldt de zorgaanbieder dit binnen drie werkdagen bij de IGJ. Als na onderzoek nog steeds niet helder is of de gebeurtenis een calamiteit betreft, adviseert de IGJ om de gebeurtenis te melden.
3. De zorgaanbieder meldt de calamiteit per e-mail bij de gemeente Zuidplas⁶. De zorgaanbieder volgt hierbij het meldformulier (zie bijlage A).
 - a. Dit betreft een geanonimiseerde melding. Indien nodig in het kader van de wettelijke verantwoordelijkheden van de gemeente, vraagt de contactpersoon van de gemeente om aanvullende (persoons)gegevens (zie 3.4).
4. De IGJ besluit of onderzoek van de zorgaanbieder naar de calamiteit noodzakelijk is. Indien noodzakelijk, krijgt de zorgaanbieder de gelegenheid binnen acht weken onderzoek te doen naar relevante feiten die te maken hebben met de calamiteit (zie 5.2)⁷.

5.1.2 Calamiteit binnen de Wmo

1. De zorgaanbieder waarborgt de veiligheid van cliënten, medewerkers en overige betrokkenen en biedt, indien nodig, nazorg.
2. De zorgaanbieder meldt de calamiteit binnen drie werkdagen bij de toezichthouder. Dit is de GGD Hollands Midden⁸.
 - a. Wanneer de zorgaanbieder twijfelt of de gebeurtenis een calamiteit betreft, neemt de zorgaanbieder contact op met de GGD Hollands Midden. De GGD Hollands Midden adviseert wat de te volgen route is.
3. De zorgaanbieder meldt de calamiteit per e-mail bij de gemeente Zuidplas⁹. De zorgaanbieder volgt hierbij het meldformulier (zie bijlage A).
 - a. Dit betreft een geanonimiseerde melding. Indien nodig in het kader van de wettelijke verantwoordelijkheden van de gemeente, vraagt de contactpersoon van de gemeente om aanvullende (persoons)gegevens (zie 3.4).
4. De zorgaanbieder doet op aanvraag van de GGD Hollands Midden onderzoek naar de calamiteit (zie 5.3).

⁵ Het meldformulier van de IGJ is op de website van de IGJ te vinden: <https://www.igj.nl/>

⁶ De actuele contactgegevens zijn op de volgende pagina te vinden: <https://www.nsdmh.nl/calamiteiten/>

⁷ Handvatten bij dit onderzoek zijn op de volgende pagina te vinden: <https://www.igj.nl/zorgsectoren/jeugd/melden-jeugdhulpverleners/intern-onderzoek-na-een-incident>

⁸ Het meldformulier van de GGD Hollands Midden is op de website van de GGD Hollands Midden te vinden: <https://www.ggdhm.nl/>

⁹ De actuele contactgegevens zijn op de volgende pagina te vinden: <https://www.nsdmh.nl/calamiteiten/>

Dit werkproces is schematisch weergegeven op pagina 4 van dit calamiteitenplan.

5.2 De toezichthouder Jeugdwet (IGJ)

1. De IGJ ontvangt een melding van de zorgaanbieder in het kader van de Jeugdwet.
2. De zorgaanbieder krijgt de gelegenheid binnen acht weken onderzoek te doen naar relevante feiten die te maken hebben met de calamiteit¹⁰. Tenzij de aard van de melding of andere informatie over de instelling aanleiding geven om geen onderzoek te doen.
 - a. De IGJ kan tevens besluiten zelf een onderzoek in te stellen, wanneer de aard van de melding of andere informatie over de instelling hier aanleiding toe geeft. Bijvoorbeeld wanneer sprake is van grote maatschappelijke onrust en/of negatieve media-aandacht.
3. Het onderzoek wordt beoordeeld door de IGJ. Naar aanleiding van deze beoordeling kan de IGJ besluiten zelf een aanvullend onderzoek in te stellen.
4. De IGJ sluit de melding af. Dit gebeurt wanneer op grond van het onderzoek is vastgesteld dat de calamiteit zorgvuldig is onderzocht en er voldoende maatregelen genomen zijn door de zorgaanbieder.
5. De IGJ informeert de zorgaanbieder over het sluiten van de melding.
6. In een enkel (uitzonderlijk) geval publiceert de IGJ een rapport over een calamiteit. Het doel van publicatie is om van de calamiteit te leren hoe de zorg beter en veiliger kan worden. Het gaat in dit geval om een publieksversie. Hierbij wordt de privacy van betrokken cliënten, nabestaanden en zorgverleners beschermd.

Tussen de IGJ en de GGD Hollands Midden (zie 5.3) kan samenwerking plaatsvinden. Dit komt bijvoorbeeld voor wanneer zowel jeugdigen of cliënten vanuit de Jeugdwet als Wmo verblijven op de betreffende locatie.

5.3 De toezichthouder Wmo (GGD Hollands Midden)

1. De GGD Hollands Midden ontvangt een melding van de zorgaanbieder in het kader van de Wmo.
2. De GGD Hollands Midden beoordeelt de melding, en:
 - a. De GGD Hollands Midden stelt zelf een onderzoek naar de calamiteit in, of;
 - b. De zorgaanbieder doet onderzoek naar de calamiteit. De GGD Hollands Midden beoordeelt het onderzoek en de voorgestelde verbetermaatregelen, of;
 - c. De GGD Hollands Midden sluit de melding af. Er worden geen verdere stappen ondernomen. Dit gebeurt zodra de gebeurtenis niet binnen de definitie van calamiteit zoals vermeld in de Wmo valt (zie 2.1).
3. Het conceptrapport met feiten, conclusies, advies en over te nemen maatregelen wordt aangeleverd door de zorgaanbieder of GGD Hollands Midden (afhankelijk van welke partij het onderzoek uitvoert).
4. Er vindt hoor en wederhoor plaats tussen de zorgaanbieder en GGD Hollands Midden.
5. Het eindrapport wordt door de GGD Hollands Midden gedeeld met de zorgaanbieder, de regionaal toezichthouder en gemeente. Het rapport wordt niet openbaar gemaakt.

Tussen de GGD Hollands Midden en de IGJ (zie 5.2) kan samenwerking plaatsvinden. Dit komt bijvoorbeeld voor wanneer zowel jeugdigen of cliënten vanuit de Jeugdwet als Wmo verblijven op de betreffende locatie.

¹⁰ Handvatten voor calamiteitenonderzoek zijn te vinden op de volgende pagina: <https://www.igj.nl/zorgsectoren/jeugd/melden-jeugdhulpverleners/intern-onderzoek-na-een-incident>

5.4 Het lokale werkproces (gemeente Zuidplas)

Met calamiteitenmeldingen streeft de gemeente Zuidplas ernaar de openbare orde en veiligheid te beschermen en ontwikkelingen binnen de gemeente te monitoren. Daarnaast verleent de gemeente, indien nodig, nazorg aan betrokkenen (zie 3.2.1). Een deel van de calamiteiten heeft echter niet direct betrekking op het beschermen van de openbare orde en veiligheid. Ook nazorg is niet altijd noodzakelijk. In onderstaand werkproces kunnen daarom stappen worden overgeslagen. Het standaard werkproces bestaat uit stappen 1, 2, 3, 9 en 10. Indien van belang is om de openbare orde of veiligheid te beschermen worden de stappen 4 en 5 uitgevoerd. Stap 6 heeft betrekking op eventuele nazorg. En uitvoering van stap 7 en 8 zijn afhankelijk van de aard van de calamiteit.

1. De beleidsadviseur Jeugd of Wmo van de gemeente Zuidplas ontvangt een melding van de zorgaanbieder, of via een ander kanaal (bijvoorbeeld de burgemeester, wethouder of het klant contactcentrum).
2. De beleidsadviseur Jeugd of Wmo en de beleidsadviseur Veiligheid maken een situatieschets van de calamiteit.
 - a. Indien nodig, wordt contact gezocht met betrokken partijen, zoals de zorgaanbieder, de toezichthouder, politie en/of betrokken gemeenten.
3. De portefeuillehouder wordt door de beleidsadviseur Jeugd of Wmo en de beleidsadviseur Veiligheid geïnformeerd. Hierbij wordt geadviseerd of actie vanuit de portefeuillehouder gewenst is.
4. In geval van (risico op) maatschappelijke onrust en negatieve media-aandacht wordt de burgemeester geïnformeerd door de beleidsadviseur Veiligheid. De burgemeester kan het besluit nemen op te schalen:
 - a. Door een Driehoek (Plus), Strategisch gemeentelijk calamiteitenteam en/of Uitvoerend gemeentelijk calamiteitenteam te formeren (zie 4.4).
 - b. Door de PSH-I van de GGD Hollands Midden in te zetten.
5. De portefeuillehouder informeert het college van burgemeesters en wethouders en de gemeenteraad in geval van (risico op) maatschappelijke onrust en negatieve media-aandacht.
6. De beleidsadviseur Jeugd of Wmo en de beleidsadviseur Veiligheid beoordelen de noodzaak tot nazorg vanuit de gemeente. Wanneer nazorg geboden wordt, is de toezicht en coördinatie belegd bij de beleidsadviseur Jeugd of Wmo.
7. Indien nodig, informeren de beleidsadviseur Jeugd of Wmo en de beleidsadviseur Veiligheid overige ketenpartners, met inachtneming van de AVG.
8. Indien nodig, publiceert de gemeente een persbericht over de calamiteit.
9. De beleidsadviseur Jeugd of Wmo en de beleidsadviseur Veiligheid evalueren de calamiteit in samenwerking met de zorgaanbieder.
10. De beleidsadviseur Jeugd of Wmo en de beleidsadviseur Veiligheid sluiten de calamiteit af. Wanneer de gemeente actie heeft ondernomen, bijvoorbeeld om de openbare orde en veiligheid te beschermen of nazorg te bieden, wordt dit geregistreerd.

Bijlage A: Meldingsformulier calamiteiten Wmo/Jeugdwet (gemeente Zuidplas)

Gegevens van de melder

- Naam organisatie:
- Naam melder:
 - E-mailadres:
 - Telefoonnummer:
- Tweede contactpersoon:
 - E-mailadres:
 - Telefoonnummer:

Informatie over de calamiteit

- Soort calamiteit (suïcide, geweld, etc.):
- Datum calamiteit:
- Beschrijving calamiteit:
- Gevolgen voor de cliënt en/of de betrokkene(n):

Aanvullende informatie

- Is de veiligheid van (overige) cliënten en medewerkers/omstanders op dit moment gewaarborgd?:
- Verwacht u dat de calamiteit leidt tot maatschappelijke onrust of negatieve media-aandacht?:
- Is de calamiteit gemeld bij de toezichthouders (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd/GGD Hollands Midden)?:
- Is de politie (geweest) betrokken bij de calamiteit?: